

Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti 08.10.2024 otsuse nr 1-7/24-042-TI „Edelaraudtee AS-i raudteefrastruktuuri kasutustasu määramine 8. detsembril 2024. a algavaks liiklusgraafikuperioodiks“ muutmise seletuskiri

Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti (edaspidi TTJA) 13.03.2025 otsusega nr 1-7/25-002-TI muudeti 08.10.2024 kasutustasu määramise otsuse nr 1-7/24-042-TI aluseks olnud veomahtude prognoosi. Muudatus tulenes asjaolust, et AS-i Eesti Liinirongid (edaspidi Elron) kavandatud lisaväljumised liinidel Tallinn–Viljandi ja Tallinn–Rapla alates 1. aprillist 2025 ei realiseerunud. Seetõttu korrigeeriti minimaalse juurdepääsupaketi tasu ning lisatasu avaliku teenindamise lepinguga osutatavale reisijateveoteenusele.

Edelaraudtee AS (edaspidi EDR) esitas oma 05.09.2025. a kirjaga nr EDI-2025-V-73 TTJA-le taotluse muuta otsust nr 1-7/24-042-TI selliselt, et põhiteenuse kasutustasu liiklusgraafikuperioodil 2024/2025 võtaks arvesse muudatusi Elroni liiklusgraafikus, mis ei olnud teada kasutustasude määramise menetlemise perioodil. EDR esitas oma kirjaga täiendavalt ka toimunud liiklusgraafiku muudatused. TTJA 08.10.2024 otsuse nr 1-7/24-042-TI aluseks olnud veomahtude prognoosis sisaldusid reisid nr. 0261 Tallinn-Rapla tööp., 0260 Rapla-Tallinn, 0377 Tallinn-Türi ja 0378 Türi-Tallinn perioodil 01.08.2025 kuni 21.08.2025, mis tegelikkuses ei realiseerunud. Seega on kehtiva otsusega määratud kasutustasu ühikhindade arvestamisel aluseks võetud algandmed selles osas valed ning vajalik on kasutustasude ühikhindade ümber arvestada, lähtudes hetkel kehtiva sõiduplaani veomahust. Juhul, kui kõnealune liiklusgraafiku muudatus oleks olnud teada kasutustasu kehtestamise menetluse hetkel, oleks TTJA pidanud ka sellega arvestama, kuna veomahtude prognoos omab tähendust kasutustasu ühikhindade kujunemisel. Kasutustasu ühikhindade saadakse otsekulu ja mitte-otsekulu jagamisel perioodi prognoositud veomahtudega, millest tulenevalt suurema prognoosi korral on tulemuseks madalamad ühikhindad.

Haldusmenetluse seaduse (edaspidi HMS) § 64 lg 2 kohaselt otsustab haldusorgan haldusakti kehtetuks tunnistamise kaalutusõiguse kohaselt, kui seadus ei keela haldusakti kehtetuks tunnistada või ei kohusta haldusakti kehtetuks tunnistama. Vastavalt HMS § 64 lg-le 1 kohaldatakse eeltoodut ka haldusorgani poolt haldusakti muutmise suhtes. Juhul, kui haldusakti muutmine toimub ühe isiku kasuks ja teise isiku kahjuks, tuleb HMS § 64 lg-te 1 ja 4 kohaselt lähtuda sätetest, mis reguleerivad haldusakti muutmist isiku kahjuks. Seega tuleb käesoleval juhul lähtuda HMS §-st 66.

TTJA poolt põhiteenuse kasutustasu muutmine omab topelt mõju, st soodustavat mõju raudteefrastruktuuri ettevõtjale, kuna annab aluse osutatud teenuste eest otsuses sätestatud hinna alusel arvestatud tasu nõuda ning koormavat mõju raudteeveo-ettevõtjatele, kellele kaasneb teenuse kasutamisega kohustus maksta tasu vastavalt raudteefrastruktuuri ettevõtja esitatud arvetele.

Haldusõiguse kontekstis on tegemist olukorraga, kus TTJA kui kasutustasude kehtestaja peab kaaluma, kas puudutatud isikutele on tekkinud õiguspärane ootus otsuse kehtima jätmise suhtes ning hindama, millised tagajärjed võib otsuse muutmine või muutmata jätmine kaasa tuua. Seejuures tugineb TTJA üksnes asjakohastele ja kasutustasu määramise seisukohast olulistele kaalutlustele, mis tulenevad raudteeseadusest ning raudteeinfrastruktuuri kasutustasu arvutamise metoodikast. Otsuste tegemisel ei arvestata asjaolusid, mis ei ole otseselt seotud kasutustasu määramisega, sealhulgas otsuse muutmise kaasnemise võimalikke ebamugavusi. Antud juhul on Elron esitanud EDR-le taotluse liiklusgraafiku muutmiseks, mistõttu on ta pidanud arvestama asjaoluga, et määratud ühikuhinna aluseks olnud andmed ei vasta tegelikkusele.

Vastavalt HMS-ile võib haldusakti, mis andmise ajal oli õiguspärane, muuta isiku kahjuks tagasiulatavalt muu hulgas siis, kui see on lubatud seadusega või selleks on jätetud võimalus haldusaktis (HMS § 66 lg 2 p 1 ja lg 3). TTJA käsitleb 08.10.2024. a otsuse nr 1-7/24-042-TI tagasiulatavat muutmist lubava alusena RdtS § 98 lg 1 ja 7.

23. septembril 2025 edastas TTJA EDR raudteeinfrastruktuuri kasutustasu määramise otsuse muutmise kavandi (koos lisadega) turuosalistele (AS Edelaraudtee, AS Eesti Liinirongid, Kliimaministeerium, Regionaal- ja Põllumajandusministeerium, Konkurentsiamet) arvamuse avaldamiseks. Otsuse kavandile laekusid arvamused Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumilt¹ ja Konkurentsiametilt². Mõlemad kooskõlastasid otsuse eelnõu.

Kasutustasu kujunemist selgitab 08.10.2024. a otsuse nr 1-7/24-042-TI seletuskiri. Lähtuvalt EDR taotlusest tuleb seletuskirjas teha järgnevad muudatused:

1. Punktis 3.1 alates tabelist 6 asendada järgneva:

„2024/2025 liiklusgraafikuperioodiks rong-km ja brutotonn-km prognoos³

Tabel 6

Rong-km kokku	1 112 914
Brutotonn-km kokku	163 819 786

Tulenevalt eeltoodust arvestab TTJA raudteeinfrastruktuuri kasutustasu põhiteenuste otsekulu eest alljärgneva valemi alusel:

$P_1 = \text{otsekulud} / \text{infrastruktuuriettevõtja poolt prognoositud brutotonn-kilomeetrid kokku}$

Raudteeinfrastruktuuri kasutavad raudtee-ettevõtjad peavad tasuma brutotonn-kilomeetri alusel kasutustasu vastavalt nende poolt faktiliselt kasutatud veomahtudele.

Eelpooltoodud valemite järgi on TTJA poolt arvutatud EDR põhiteenuse otsekulu eest võetava kasutustasu ühikuhind:

Otsekulu (eurot brutotonn/km kohta):

$$P_1 = 1\,304\,444 / 163\,819\,786 = \mathbf{0,00796 \text{ eurot brutotonn/km}}$$

kus,

1 304 444 eurot – otsekulud (Tabel 5);

¹ Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi 30.09.2025 kiri registreeritud TTJA dokumendihaldussüsteemis nr 6-4/2025/1043

² Konkurentsiameti 30.09.2025 kiri registreeritud TTJA dokumendihaldussüsteemis nr 6-4/2025/1059

³ EDR 05.09.2025. a kiri nr EDI-2025-V-73.

163 819 786 brutotonn-kilomeetrit – 2024/2025 liiklusgraafikuperioodiks brutotonn/km prognoos (Tabel 6).“

2. Punktis 4.3 asendada alates tabelist 7 järgnevaga:

„Segmendi veomahu prognoos 2024/2025 liiklusgraafikuperioodiks⁴

Tabel 8

Rong-km kokku	1 112 914
Brutotonn-km kokku	163 819 786

Avaliku teenindamise lepinguga seonduva reisivoo lisatasude ühikuhinnad:

Ühikuhind = mitte-otsekulu / segmendi veomahu prognoos (rong-km)

$$10\,295\,538 / 1\,112\,914 = \mathbf{9,25 \text{ eurot/rong-km}}$$

kus,

10 295 538 eurot – raudteeinfrastruktuuri mitte-otsekulu (Tabel 5);

1 112 914 – avaliku teenindamise lepinguga seonduva reisivoo rong-kilomeetrite prognoos (Tabel 7).“

Muutmata osas jääb kehtima otsuse 1-7/24-042-TI Lisa 1 selle 08.10.2024 sõnastuses.

Käesoleva otsusega tunnistatakse kehtetuks TTJA 13.03.2025 otsus nr 1-7/25-002-TI, kuna muudatuse tegemise aluseks olnud veomahtude prognoos ei vasta enam tegelikkusele ning ei ole asjakohane.

⁴ EDR 05.09.2025. a kiri nr EDI-2025-V-73.